2020-2021

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ
DİNLER TARİHİ

DİNLER TARİHİ

DİNLER TARİHİNE GİRİŞ

Neler Öğreneceğiz?

1. **Dinin Tanımı**
2. **Kurumsal Bir Yapı Olarak Din**
3. **Dinin İnsan Hayatındaki Yeri ve Önemi**
4. **Dinler Tarihinin Tanımı, Konusu ve Metodu**
5. **Dinler Tarihinin Temel Kaynakları**
6. **Dinleri Öğrenmenin İslam Açısından Önemi**
7. **Dinlerin Coğrafi Dağılımı**

- **Sizce din nedir?**

DİN
Nedir: Bağlılık ve Teslimiyet
Kime: Varlığı kabul edilen Üstün Bir Güce
Nasıl: Yürekten, İçten

1. Dinin Tanımı

- **Din**; varlığı kabul edilen üstün bir güce karşı duyulan kalbî bağlılık ve teslimiyet duygusu ile bu bağlılığın gerektirdiği davranışları (ibadetleri) yerine getirmektir.

Din nedir?

Kur’an-ı Kerim’de Din Kavramı:

- Yüce Allah ile kulları arasındaki karşılıklı ilişkiyi ifade eder.
- Doksan beş yerde çeşitli anlamlarda kullanılmıştır.

Kur'an-ı Kerim'de din kelimesinin hangi anlamlara geldiğini söyleyiniz.

"Allah katında din, İslam'dır." (Âl-i İmrân suresi, 19. ayet.)

- Kur'an-ı Kerim de geçen "ed-dîn", Allah'ın (c.c.) tarih boyunca gönderdiği tek din olan İslam için kullanılır.
- İslam "İnsanlığın evrensel ve daimi dini" olan mutlak dindir.
- Mutlak din, Yüce Allah'ın bütün insanlara gönderdiği; esas ve ilkeleri belli olup zaman ve mekâna göre özünde değişiklik olmayan dindir.

İslam dışında kalan diğer dinler ise Allah'ın gönderdiği hak dinin insanlar tarafından değiştirilip bozulmasıyla oluşan ya da tamamen insan icadı olan değişken dinlerdir.

Değişken dinler insanların anlayış ve algılayışlarına göre yaşama geçirilmiş; kişi ve toplumlara göre değişkenlik gösteren dinlerdir.

Biliyor musunuz?

- Kur’an-ı Kerim'de geçen "millet, ümmet, şeriat, fıtrat, hanif ve İslam" kavramları doğrudan din kavramıyla alakalıdır.

Seyid Şerif Cürcânî (24 Şubat 1340 - 6 Temmuz 1413), Fars fıkıh, kelâm ve Arap dili bilgini. Seyid Şerif olarak da tanınmış ve bilinmiştir.

İslam Âlimlerinin Din Tanımları:

Cürcânî

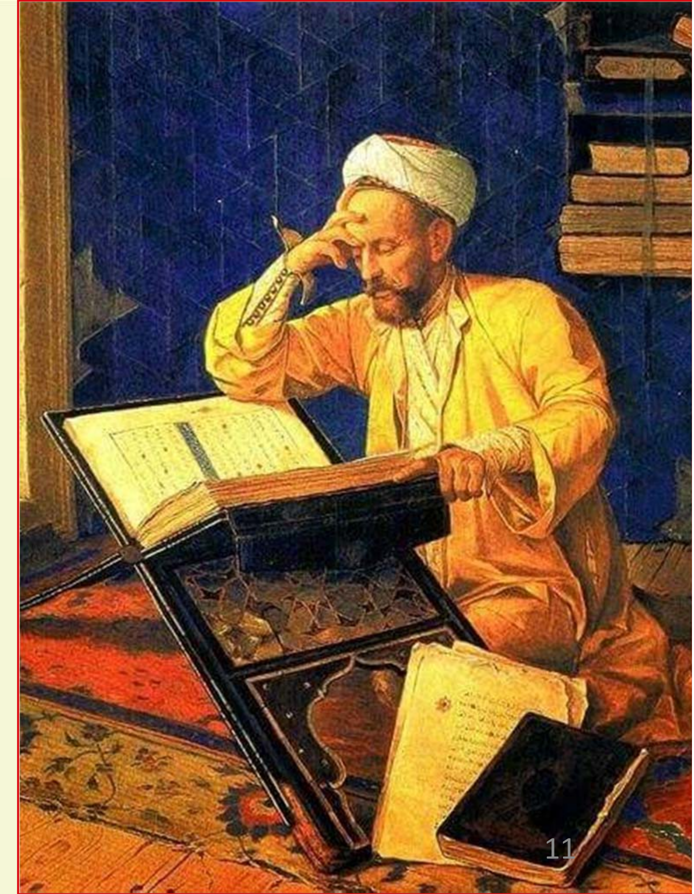
- Din, akıl sahiplerini Peygamberin bildirdiği şeyleri kabule çağıran ilahî bir düzenlemedir.

Tahanevî

- Din, akıl sahiplerini kendi iradeleriyle halde salaha, ahirette felaha sevk eder.

Hal = Şu an

Salah = Düzelme, İyileşme

Muhammed İkbal

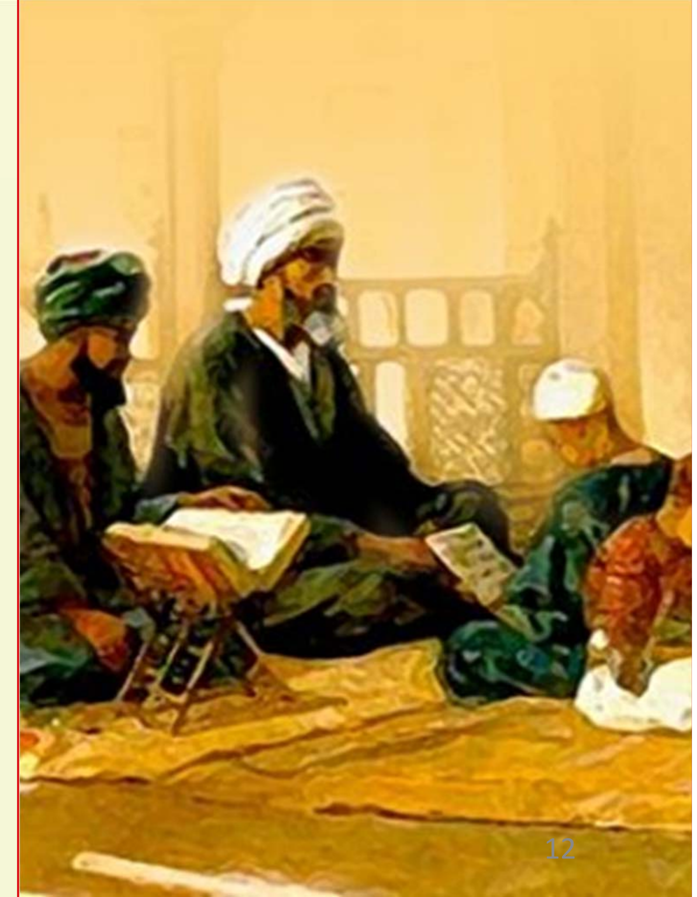
- Din, inanç olarak içtenlikle kabul edildiği ve tam manasıyla kavrandığı takdirde, karakter ve kişiliği büsbütün değiştirebilecek güçte bir genel hakikatler sistemidir.

Ömer Nasuhi Bilmen

- Din, Allah'ın bir kanunudur ki Allah onu peygamberleri vasıtasıyla insanlara lütuf ve ihsan buyurmuştur. Bu kanun, insanları hayra götürür; insanlar bu ilahî kanun hükümlerine kendi tercihleriyle uyarlarsa doğru yolu bulmuş, hidayete ulaşmış olurlar.

Lütuf = Değer verdiğimiz birinden gelen iyilik.

İhsan = Bağış, iyilik

Batılı Din Bilimcilerinin Din Tanımları:

Mircea Eliade (Mirsa Eliyade): Din; hayatın anlamını açıklayan, öte dünya arayışını sağlayan ve model ortaya koyan bir tecrübedir.

Max Müller (Maks Müller): Din; insanın sonsuzu kavramasını sağlayan, akıl ve mantığa tabi olmayan zihnî bir meleke veya yetenektir.

Rudolf Otto (Rudolf Otto): Din; insanın kutsal saydığı şeylerle olan ilişkisidir.

Feurbach (Foyerbah): Din; dua, kurban ve inançla kendini gösteren bir arzudur.

Dinin Farklı Açıdan Tanımları

Teolojik Tanımlar: Din, Tanrı'ya imandır. Din, manevi varlıklara imandır.

Ahlaki Tanımlar: Din, iyi bir hayata götüren vesiledir. Din, duyguyla karışık ahlaktır.

Felsefi Tanımlar: Din, sonsuz bir ilgidir. Din, beşeri bir yansıtmadır.

Psikolojik Tanımlar: Din, derin manevi tecrübenin bir türüdür.

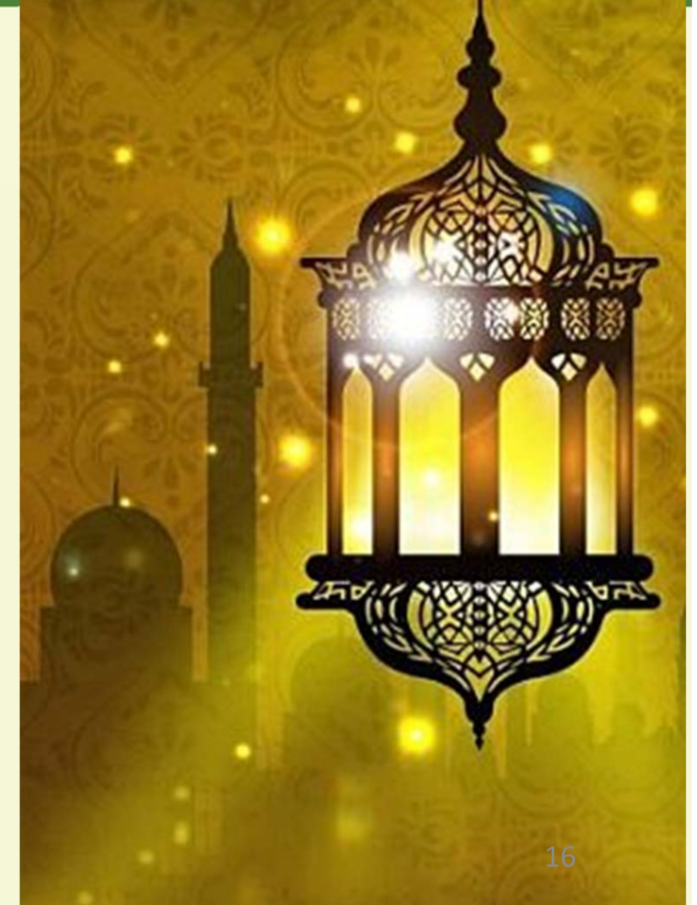
Sosyolojik Tanımlar: Din, değerlerin muhafazasıdır.

- **Sizce bir dinde ne gibi unsurlar bulunmalıdır?**

2. Kurumsal Bir Yapı Olarak Din

- Kurumsal bir yapı olarak din; inancı, ibadeti, ayini, hukuku, sanatı, yorumu ve geleneği içerir.

Dinin özünü oluşturan Unsurlar:

- Allah (c.c) Yüce Varlık
- İnanç, ibadet, ahlak ve muamelat
- Mutlak itaat duygusu
- Akıl ve irade
- Toplumsal değerler bilinci

- **Sizce dinin insan hayatına ne gibi katkıları vardır?**

3. Dinin İnsan Hayatındaki Yeri ve Önemi

- Din insanoğlunun tarih boyunca sorduğu en temel sorulara cevaplar verir.
- Aşkın, yüce bir varlığa inanan insan diğer insanlara ve tabiata karşı davranışlarında kendini kontrol eder. Yalnızca kendi çıkar ve menfaatlerini gözetmez.
- Din insanın sığınma, güvenme ve yakarma duygusunu karşılar.

Din;

- İçine düştüğü yalnızlık ve çaresizlik karşısında insana ümit, teselli ve güven sağlayan bir sığınaktır.

- İnsanın yaptığı yanlışlıklar nedeniyle içine düştüğü vicdan azabını hafifletecek ve kendisini affettirecek bir güce olan ihtiyacını karşılar.

- Vicdan duygusunu harekete geçirerek, insanı kötülükten alıkoymaya ve iyiliğe teşvik etmeye çalışır.

Din;

- İnsanın sosyal ve doğal çevreyle uyum içinde yaşamasını sağlar.

Din;

- İnsanları iyiye ve güzele iletme konusunda hukuki ve ahlaki ilkeler ortaya koyar.

Din;

- Toplumsal yapının tesisini ve devamını sağlar.

Dinler tarihi hangi konuları inceler?

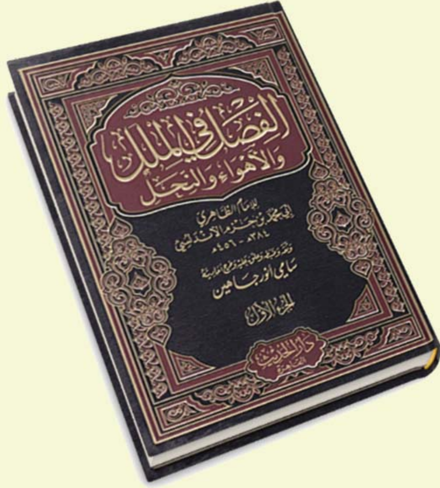

DİN ÖĞRETİMİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

4. Dinler Tarihinin Tanımı, Konusu ve Metodu

Dinler Tarihi tüm dinlerin tarihini; inanç, ibadet, ahlak sistemlerini ve dinî kurumlarını inceleyen bir bilim dalıdır.

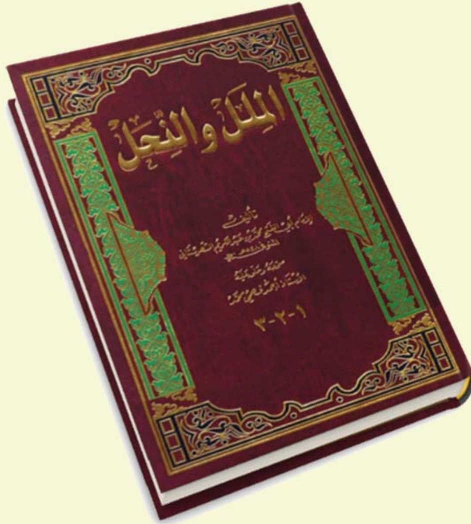

Konusu: Mensubu bulunan veya bulunmayan geçmişte veya günümüzde yaşayan tüm dinler Dinler Tarihi'nin konusudur.

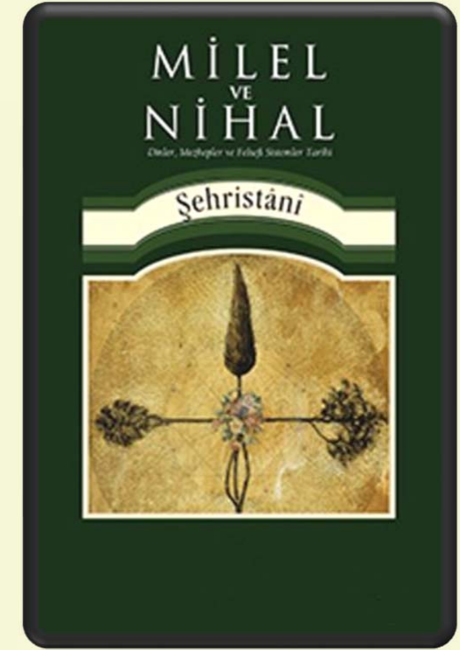

İbn Hazm'ın "Kitâbu'l-Fasl fi'l-Milel ve'l-Ehvâi ve'nNihal" adlı eseri

Metodu: Dinler Tarihi, dinleri tarafsız bir şekilde oldukları gibi tasviri (betimleyici) bir yöntemle, duygular ve ön yargılardan bağımsız bir şekilde ele alıp inceler.

Dinleri mukayese ederken onları hak, batıl, doğruluk, yanlışlık ve üstünlük bakımından değerlendirmeye tabi tutmaz.

Şehristanî'nin "el-Milel ve'n-Nihal" adlı eseri

Sizce bir dini tanımanın en doğru yolu nedir?

5. Dinler Tarihinin Temel Kaynakları

- Kur'an-ı Kerim'de Yahudiler, Hıristiyanlar, Sabiîler ve Mecusilerden söz edilmesi Müslüman âlimleri diğer din ve inançlar hakkında araştırma yapmaya ve onlarla ilgili eserler ortaya koymaya yönlendirmiştir.

Müslüman âlimlerin dinler ile ilgili yazdıkları bazı eserler:

- Gazzâli: **er-Reddü'l-Cemîl**
- Bîrûnî: **Tahkîku Mâ li'l-Hind**
- Ebu'l-Meâli Muhammed b. Ubeydullah: **Beyânü'l-Edyan**
- İbn Hazm: **Kitâbu'l-Fasl fi'l-Milel ve'l-Ehvâi ve'n-Nihal**
- Şehristanî: **el-Milel ve'n-Nihal**

Dinler Tarihi ile ilgili bazı eserler:

- Şemseddin Sami: **Esatir**
- Ahmet Mithat Efendi: **Tarih-i Edyan**
- Mahmud Es'ad b. Emin Seydişehri: **Tarih-i Edyan**
- Es'ad Efendi: **Tarih-i Edyan**
- M. Şemsettin Günaltay: **Tarih-i Edyan**
- Hilmi Ömer Budda: **Dinler Tarihi**
- Ömer Rıza Doğrul: **Yeryüzünde Dinler Tarihi**
- Annamarie Schimmel: **Dinler Tarihine Giriş**

Batı'nın dinler ile ilgili çalışmaları:

- Avrupa devletlerin laikleşmesi sonucunda dinî konuların öğretilmesi ve araştırılması kilisenin tekelinden çıkmış ve bu durum dinler tarihi çalışmalarına hız kazandırmıştır.

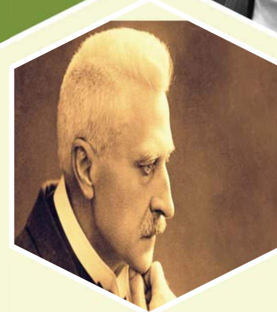
Dinler Tarihi'nin Batılı Öncüleri

Feurbach (Foyerbah)

Max Müller (Maks Müller)

Mircea Eliade (Mirsa Eliyade)

Raffaele Pettazzoni (Rafael Pattazoni)

Rudolf Otto (Rudolf Otto)

1. ÜNİTE / DİNLER TARİHİNE GİRİŞ

Dinler tarihi araştırmaları zaman zaman başka amaçlar için de kullanılmıştır.

Dünyanın çeşitli bölgelerinde sömürgeleri ve yoğun ticari ilişkileri bulunan Avrupalı ülkeler, kendi çıkarlarına hizmet edecek, Doğu dilleri, kültürleri ve dinleri konusunda uzmanlara ihtiyaç duymuştur.

Bu uzmanların ortaya koyduğu çalışmalar sayesinde sömürülen halkların üzerinde hâkimiyet kurmak daha kolaylaşmıştır.

Sizce farklı dinleri tanımak bir Müslümana ne gibi katkılar sağlar?

6. Dinleri Öğrenmenin İslam Açısından Önemi

- Kur'an-ı Kerim'de Allah (c.c.) katında tek geçerli dinin İslam olduğu belirtilmekle birlikte diğer dinlerin varlığı bir olgu olarak kabul edilmiştir.

- Diğer dinlere mensup insanların güzel davranışları övülürken kötü davranışları yerilmiştir.

- Müslümanlar daha önce kendilerine kitap verilen Yahudi ve Hıristiyanların düştüğü hatalara düşmemek için onların dinlerini ve tarihlerini tanımaya yönelmişlerdir.

Biliyor musunuz?

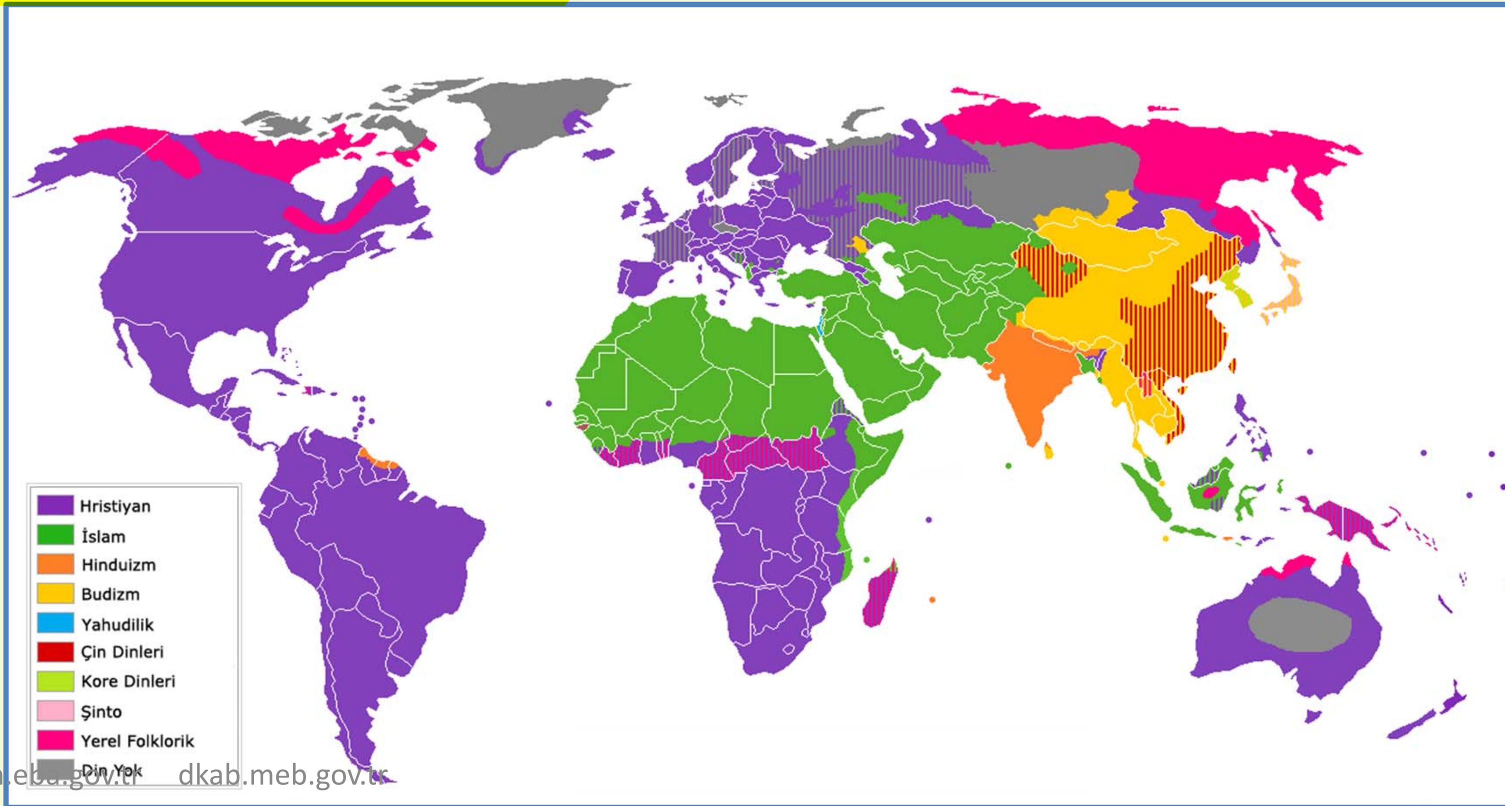
Dinler Tarihi'nin ortaya koyduğu veriler şu açılardan önemlidir:

- İslam'a karışmış hurafelerin tespit edilebilmesi
- Diğer din mensuplarıyla sağlıklı iletişim kurulabilmesi
- İslam'ın diğer diğer din mensuplarına daha iyi anlatılabilmesi
- Din hizmetlerinin daha verimli hâle getirilmesi

Dinlerin yayıldığı coğrafyalar hakkında neler biliyorsunuz?

7. Dinlerin Coğrafi Dağılımı

İslam

- Müslümanlar günümüzde başta Ortadoğu olmak üzere, Afrika'da, Asya'da, Avrupa'nın bazı kesimlerinde ve dünyanın değişik bölgelerinde yaşamaktadır.

- Müslümanlar günümüzde yaklaşık olarak 1,5 milyar nüfusa sahiptir.

Yahudilik

- Bugün başta İsrail olmak üzere Amerika'da ve dünyanın diğer bölgelerinde dağınık vaziyette yaşamaktadırlar.
- Günümüzde 20 milyon civarında Yahudi bulunmaktadır.

Hıristiyanlık

- En yaygın olduğu bölge Avrupa'dır.
- Kuzey Amerika'nın çok büyük bir kısmı, Güney Amerika'nın kıyı kesimleri ve Avustralya'nın büyük çoğunluğu Hıristiyan nüfustan oluşmaktadır.
- Bunun dışında Afrika ve Asya'da da önemli bir Hıristiyan nüfus bulunmaktadır.
- Günümüzde Hıristiyanlar yaklaşık 2.2 milyar nüfusa sahiptir.

Hinduizm

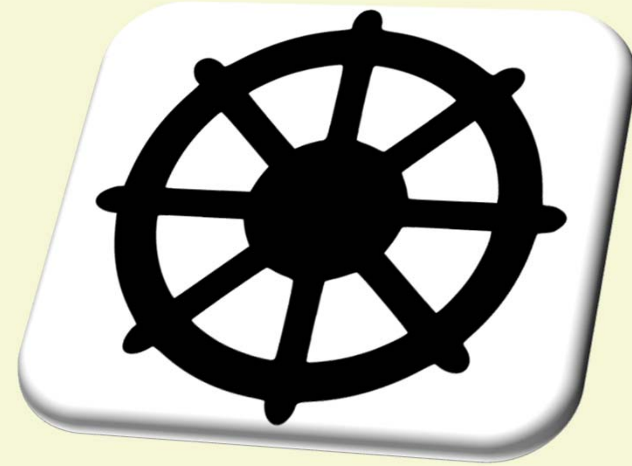
- Hinduizm dünyada en çok mensubu bulunan dinlerden biridir.
- Hindistan nüfusunun % 80'i Hindudur.
- Pakistan, Bangladeş, Nepal ve Endonezya'da Hindular bulunmaktadır.
- Hindular 700 milyon civarındadır.

Budizm

- Yayılmacı bir karaktere sahip olan Budizm, günümüzde Hindistan, Çin, Tayland, Japonya, Burma (Myanmar), Seylan, Vietnam, Singapur, Tayvan, Tibet, Kore gibi Güney Asya ve Uzak Doğu ülkelerinde yer almaktadır.

- Sayıları 500 milyon civarındadır.

Konfüçyanizm

- Konfüçyanizm 1912 yılına kadar Çin'in resmî dini olmuştur.
- Büyük bir kısmı Çin'de olmak üzere, Kore, Vietnam, Tayland, Tayvan ve Japonya'da 350 milyon civarında Konfüçyanist yaşamaktadır.

Sihizm

- Günümüzde Sihlerin büyük çoğunluğu Hindistan'ın Penjab bölgesinde yaşamaktadır.
- Sayıları 25 milyon civarındadır.

Taoizm

- Büyük çoğunluğu Çin'de olmak üzere, Tayvan, Hong Kong, Kore, Japonya ve Vietnam gibi Asya ülkelerinde yaklaşık 20 milyon Taoist yaşamaktadır.

Mecusilik

- Mensuplarının büyük çoğunluğu İran'da ve Hindistan'ın Bombay bölgesinde, geri kalanı ise Afganistan, ABD, Kanada ve Azerbaycan'da yaşamaktadır.

- Sayıları 150 bin civarındadır.

Ünitemizi Değerlendirelim

1. Kur'an-ı Kerim'de din kavramı hangi anlamlarda kullanılmıştır?
2. Müslümanların dinler hakkında yaptıkları çalışmalara örnekler veriniz.
3. Dinin insan hayatına ne gibi katkıları vardır? Açıklayınız.
4. Farklı dinler hakkında bilgi sahibi olmanın bir Müslümana ne gibi katkıları vardır? Yorumlayınız.
5. Dinler Tarihi hangi metodları kullanır? Açıklayınız.
6. Dünyadaki dinlerin yayıldıkları coğrafyalar hakkında bilgiler veriniz.

Cevaplayalım

1. Varlığı kabul edilen üstün bir güce karşı duyulan kalbî bağlılık ve teslimiyet duygusu ile bu bağlılığın gerektirdiği davranışları (ibadetleri) yerine getirmek getirmektir.

Tanımı verilen kavram aşağıdakilerden hangisidir?

A) Din
B) Tarih
C) Vahiy
D) Mezhep
E) Dinler Tarihi

2. Aşağıdakilerden hangisi Müslümanları dinler tarihiyle ilgili araştırmalara yönlendiren sebeplerden biri değildir?

A) Diğer din mensuplarıyla sağlıklı iletişim kurma isteği
B) Kur'an-ı Kerim'in diğer bazı dinlerden bahsediyor olması
C) Diğer din mensuplarının düştükleri hatalara düşmeme isteği
D) Diğer dinleri tanıyıp mensuplarını hakimiyet altına alma arzusu
E) İslam'ı diğer din mensuplarına doğru bir şekilde tebliğ etme çabası

3.

I. İnsanoğlunun tarih boyunca sorduğu temel sorulara cevaplar verir.
II. İnsanın sığınma, güvenme ve yakarma duygusunu karşılar.
III. Zor zamanlarda insana ümit, teselli ve güven sağlayan bir sığınaktır.
IV. İnsanın dünyadaki sorumluluklarını unutturan bir etkiye sahiptir.
V. İnsanın sosyal ve doğal çevreyle uyum içinde yaşamasını sağlar.

Dinin insan hayatındaki yeri ve önemiyle ilgili verilen bilgilerden hangisi ya da hangileri yanlıştır?

A) Yalnız V
B) Yalnız IV
C) II ve IV
D) IV ve V
E) I, II ve III

4. Din olgusunun özünü oluşturan bazı temel unsurlar vardır. Din öncelikle Yüce bir varlığa inanmayı ve itaati gerektirir (I). Hayatı düzenleyen belirli kurallar içerir (II). Davranışlara yansıyan belli bir ahlak anlayışı kazandırır (III). Vicdani bir duygu olup sadece bireye yöneliktir (IV). İbadetlerle kendini gösteren bir teslimiyettir (V).

Verilen metinde numaralandırılmış cümlelerden hangisi yanlıştır?

A) I
B) II
C) III
D) IV
E) V

5. Her ilim dalının kendine has bir konusu ve metodu vardır. Dünya dinlerini inceleyen Dinler Tarihi de dinleri incelerken esas aldığı bazı temel yöntemleri kullanır.

Dinler Tarihi'nin metodu ile ilgili aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

A) Dinleri doğruluk ve yanlışlık bakımından değerlendirir.
B) Dinleri tarafsız bir şekilde oldukları gibi ele alıp inceler.
C) İnceleme yaparken ön yargıları işe karıştırmaz.
D) Herhangi bir dinin savunmasını yapmaz.
E) Objektif bir bakış açısı ile çalışır.

Hazırlayanlar

Furkan ÖZÜDOĞRU, Hatice Büşra PAKSOY,
Dilek MENKÜÇ

Redaksiyon

Suna AKKURT, Hüseyin KAZAN

Tasarım ve Düzenleme

Faize ULUSOY, Öznur ÖZDEMİR

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Bu materyalin hazırlanmasında DOGM ders kitapları temel alınmıştır.